

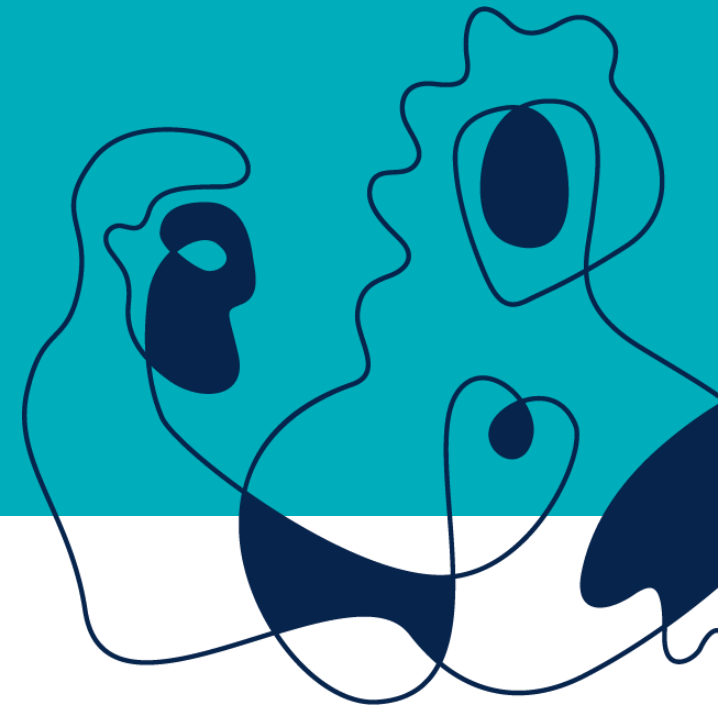
Førerkort og helsekrav - legens rolle

En innføring

Fylkesmannens kurs for leger
i spesialisering del 1 (LIS1)

Fylkesmannen i Oslo og Viken

04.09.2020

Hva handler dette egentlig om?

**Trafikksikkerhet
for deg og meg**

**Rettsikkerheten
til føreren**

Regelverket

Helse og førerkort – de viktigste lover og forskrifter

- Vegtrafikkloven (§§ 21 og 34)
- Førerkortforskriften (Vedlegg 1 – Helsekrav)
- Yrkestransportlova
(om kjøreseddel – persontransport mot vederlag)
- Forskrift om opplæring og kompetansebevis for fører av utrykningskjøretøy
- Helsepersonelloven (§ 34)
- Forskrift om leges melding

Det legen særlig må kjenne til i sitt daglige arbeid, er **førerkortforskriftens Vedlegg 1 - Helsekrav** og **helsepersonelloven § 34**, som gir leger, psykologer og optiker meldeplikt når helsekrav ikke er oppfylt.

Hvilke førerkortklasser er inkludert i de ulike førerkortgruppene?

Førerkortgruppe 1 («bilklassene»):

- Førerkortklassene AM, S, T, A1, A2, A, B og BE.

Førerkortgruppe 2 («lastebilklassene»):

- Førerkortklassene C1, C1E, C og CE.

Førerkortgruppe 3 («bussklassene»):

- Førerkortklassene D1, D1E, D og DE.
- Inkluderer også kompetansebevis uttrykning, godkjenning trafikk lærer og kjøreseddel (persontransport mot vederlag).

Det er gjennomgående strengere helsekrav for gruppe 2 og 3 enn for gruppe 1. Ofte er helsekravene de samme i gruppe 2 og 3, men i noen tilfeller strengere for gruppe 3 enn for gruppe 2. Se nærmere i Vedlegg 1 – Helsekrav.

Helsepersonelloven om opplysningsplikt

Lovteksten:

§ 34. *Opplysninger i forbindelse med førerkort og sertifikat (første ledd).*

Lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles, skal oppfordre pasienten til å innlevere førerkortet eller sertifikatet. **Dersom pasientens helsetilstand antas ikke å være kortvarig, skal helsepersonell som nevnt gi melding til offentlige myndigheter etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.**

«ikke å være kortvarig»: varighet i mer enn 6 måneder

Hvem behandler førerkortsaker?

Hvilke instanser som behandler førerkortsaker og hvilke roller de har

Hvem behandler førerkortsaker (1)

Trafikkstasjonen/regionvegkontoret

- utfører vanlige førerprøver og praktiske kjørevurderinger
- utsteder, fornyer og utvider førerkort
- utsteder kompetansebevis for utrykningskjøring

Politiet

- utsteder og fornyer kjøreseddel (persontransport mot vederlag)
- kan beslaglegge førerkortet midlertidig, f. eks. etter trafikkhendelser
- kan pålegge legeundersøkelse og / eller ny førerprøve
- inndrar førerkort (tilbakekaller føreretten) evt. kjøreseddel eller kompetansebevis, etter anmodning fra Fylkesmannen når helsekrav ikke er oppfylt
- behandler krav om tilbakelevering

Hvem behandler førerkortsaker (2)

Fylkesmannen

- vurderer melding fra lege, psykolog eller optiker etter helsepersonelloven § 34, og avgjør om melding må sendes til politiet med anmodning om tilbakekall*
- behandler anmodninger fra leger om praktisk kjørevurdering og avgjør om førerkortinnehaveren skal henvises til trafikkstasjonen
- gir uttalelse til politiet eller trafikkstasjonen om forskriftens helsekrav er oppfylt eller ikke, når disse ber om det
- behandler søknader om dispensasjon fra helsekravene
- gir råd og veiledning til helsetjenesten på feltet

** kvalitetssikrer legens melding for å ivareta rettsikkerheten til fører ved å vurdere faktagrunnlaget til meldingen (om det er korrekt at helsekrav ikke er oppfylt og om dette kan antas å vare kortere eller lengre enn 6 måneder)*

Hvem behandler førerkortsaker (3)

Vegdirektoratet

- behandler klager på vedtak fattet av trafikk-stasjonene/vegkontorene

Politidirektoratet

- behandler klager på politiets tilbakekallsvedtak

Helseklage

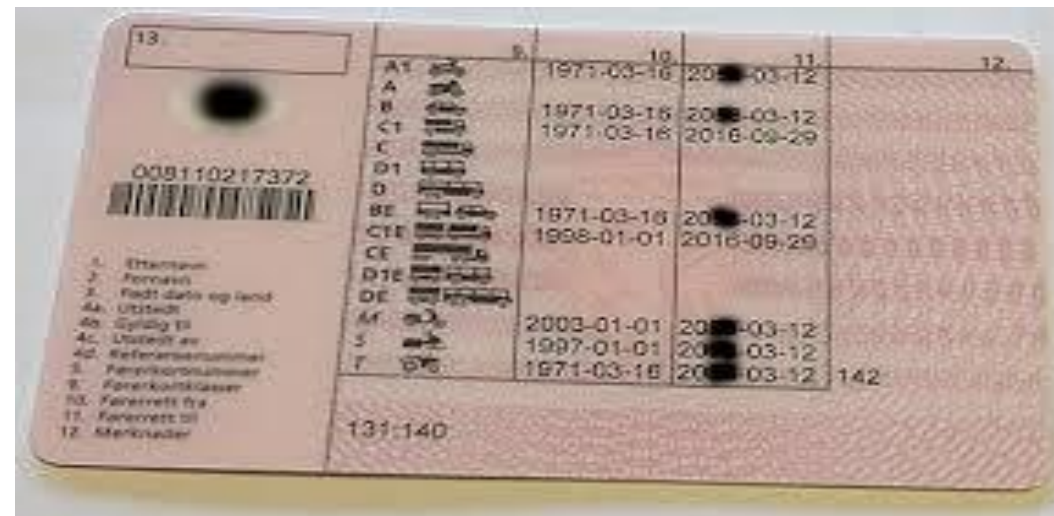
- behandler klager på Fylkesmannens vedtak (dispensasjonssaker)

Helsedirektoratet

- tolker, gir råd og lager veiledninger til førerkortforskriftens helsekrav

Helsekrav til førerkort

Helsekrav til førerkort

Helsekravene til førerkort som gjelder nå trådte i kraft 01.10.16

- Helsekravene ble i stor grad endret tilsvarende dispensasjonspraksis før 01.10.16.
- Legene, særlig fastlegene, fikk et vesentlig økt ansvar for å vurdere og sikre at førerkortinnehavere oppfyller helsekravene, og å følge opp «muntlig kjøreforbud»
- Muligheten for å få innvilget dispensasjon fra Fylkesmannen ble vesentlig innskrenket
- Helsekravene er samlet i eget vedlegg til førerkortforskriften – Vedlegg 1
Helsekrav
 - Vedlegg 1 inneholder dels generelle krav og dels sterkt spesifiserte krav ved enkelte sykdommer og tilstander

Hvilke krav stilles til den som skal føre motorvogn?

Fører kortforskriften – Vedlegg 1 Helsekrav § 2 Generelt krav til helse

Ingen må føre motorvogn når vedkommende ikke er i stand til å kjøre på trafikksikker måte på grunn av

- ***sykdom, bruk av midler som gir svekket kjøreevne, eller annen helsesvekkelse.***

Når innehaver av fører kort er usikker på om føring av motorvogn kan skje på trafikksikker måte grunnet helsesvekkelse

- ***plikter vedkommende å oppsøke lege for undersøkelse før videre kjøring finner sted***

Dersom legen finner at vedkommende ikke fyller helsekravene

- ***plikter legen å gi melding om det til Fylkesmannen, etter helsepersonelloven § 34***

Hvilke plikter har legen?

Vurdere om helsekravene er oppfylt

- ved enhver sykdom eller tilstand som pasienten har
- når pasienten ønsker helseattest for førerkort (eller kjøreseddel/kompetansebevis)

Gi pasienten «muntlig kjøreforbud»

- når helsekravene forventes oppfylt igjen innen 6 måneder

Sende melding til Fylkesmannen (og gi pasienten «muntlig kjøreforbud»)

- når helsekravene forventes ikke oppfylt i mer enn 6 måneder

Legen har rollen som sakkyndig i disse sakene, og er ikke bundet av taushetsplikten, jf. helsepersonelloven § 27 Opplysninger som sakkyndig

Når er helsekrav for førerkort særlig aktuelt å vurdere?

- Rusmiddelbruk, psykisk lidelser, legemiddelbruk
- Kognitiv svikt
- Anfall/bevissthetssvekkelse – alle typer
- Synssvekkelse, synsfeltutfall
- Redusert førlighet
- Nevrologiske sykdommer
- Alvorlige sykdommer i hjerte, lunger, nyrer
- Diabetes mellitus
- Endret helsetilstand, generell svekkelse, flere samtidige sykdommer

Hvilken lege skal vurdere helsekravene og sende melding?

Den første legen som behandler pasienten for sykdommen/tilstanden som medfører at helsekravet ikke er oppfylt, har plikt til å avgi melding etter helsepersonelloven § 34

- Ved (akutte) tilstander som medfører sykehusinnleggelse, senest ved utskrivning

Vurdere om helsekravene kan bli oppfylt igjen innen 6 måneder (medisinskfaglig skjønn og konkrete bestemmelser i Førerkortforskriften – Vedlegg 1 Helsekrav)

- Hvis ja – gi «muntlig kjøreforbud», dvs. gjøre oppmerksom på at føreretten ikke er gyldig, alltid journalføre det og gjerne gi skriftlig melding til pasienten
- Hvis nei – gi «muntlig kjøreforbud» og sende melding til Fylkesmannen, med kopi av meldingen til pasienten

Hvem har plikt til å sende melding til Fylkesmannen?

- Opplysningsplikten er et individuelt lovpålegg. Denne plikten til å sende melding gjelder derfor i prinsippet enhver lege, psykolog eller optiker som har befatning med pasienten.
- Å sende melding kan ikke overlates til andre, eksempelvis ved å sende henvisning til annen lege/psykolog eller ved at sykehuslege overlater til fastlegen å sende melding.
- Ved sykehusopphold for tilstand som utløser meldeplikt, bør melding sendes straks grunnlaget for meldingen er klart, og senest av utskrivende lege.

Ved ikke oppfylte helsekrav

Kan oppfylles i løpet av 6 måneder

- Informere pasienten om at helsekravet ikke er oppfylt, og at kjøring ikke er tillatt så lenge dette vedvarer (gi «muntlig kjøreforbud»).
- Dokumentere i journalen at slik informasjon er gitt.
- Bør også gi pasienten en skriftlig "påminnelse" om dette.
- Gjør pasienten oppmerksom på at dette er noe vedkommende er forpliktet til å følge (jamfør vegtrafikkloven og førerkortforskriften).

Kan ikke oppfylles i løpet av 6 måneder

- Skriftlig, begrunnet melding sendes Fylkesmannen.
- Pasienten skal informeres om at helsekravet ikke er oppfylt, at melding sendes til Fylkesmannen*, og at kjøring ikke er tillatt så lenge dette vedvarer.
- Pasienten bør orienteres om hva som skal til for igjen å få oppfylte helsekrav.

**bekreft i meldingen til Fylkesmannen at pasienten har fått denne informasjonen (gi gjerne pasienten en kopi av meldingen)*

Spesielt om meldeplikten ved alkoholmisbruk eller annen rusmiddelmisbruk (1)

Helsekravet er ikke oppfylt der bruken av slike midler kan føre til forstyrrelse i atferd eller gi helsesvekkelse med økt trafikksikkerhetsrisiko

- Hovedregelen er at melding ikke skal sendes til Fylkesmannen når misbruket blir avdekket, men at vedkommende får «muntlig kjøreforbud» og krav om dokumentert totalavhold i 6 måneder ved regelmessig rusmiddeltesting hos fastlegen
- Dersom totalavhold i perioden ikke overholdes, slik at varigheten blir lengre enn 6 måneder, skal melding sendes til Fylkesmannen. Det samme gjelder hvis vedkommende unndrar seg rusmiddeltestingen ved ikke å møte opp eller bytter fastlege
- Hvis vedkommende ikke går med på avtale om totalavhold og rusmiddeltesting når misbruket blir avdekket, skal melding om ikke oppfylte helsekrav sendes umiddelbart. Det samme gjelder når det er overveiende sannsynlig at rusfrihet ikke vil kunne bli oppnådd i løpet av 6 måneder

Spesielt om meldeplikten ved alkoholmisbruk eller annen rusmiddelmisbruk (2)

I disse sakene er det avgjørende med dokumentasjon for at «muntlig kjøreforbud» og krav om dokumentert totalavhold i 6 måneder er gitt av legen. Dokumenter alltid:

- At «muntlig kjøreforbud» er gitt og når
- At vedkommende har fått beskjed om å møte til regelmessig rusmiddeltesting som bekrefter totalavhold i 6 måneder fra en gitt dato
- At manglende oppmøte til oppfølgingen eller positive prøver som påviser rusmiddelinntak vil medføre melding til Fylkesmannen og sannsynlig tap av førerkortet
- At informasjonen er gitt skriftlig til pasienten og hvilken dato dette ble gjort

Dette må gjøres for å sikre at det i ettertid ikke blir strid om hvilken informasjon som er gitt og hvilket oppfølgingsregime som skal følges, og fra hvilken dato de 6 månedene startet

Om brev / melding til Fylkesmannen

- Vis til helsepersonelloven § 34
- Vær tydelig på om du melder om ikke oppfylte helsekrav, eller om du ber om veiledning
- Vis til hvilke konkrete helsekrav du vurderer ikke er oppfylt, eller du er i tvil om er oppfylt (paragraf og eventuelt underpunkt i Vedlegg 1)
- Begrunn din konklusjon med medisinske opplysninger, slik at Fylkesmannen
 - kan konkludere rundt helsekravet på selvstendig grunnlag
 - kun får opplysninger som er relevante for helsekravet
- Vis at du har vurdert at dette vil vare over seks måneder

Når kan kjøring gjenopptas?

Helsekravet er igjen oppfylt

- «Muntlig kjøreforbud»
 - *Behandlende lege opphever «muntlig kjøreforbud» ved notat i journal*
- Tilbakekalt av politiet
 - *Fører søker politiet om tilbakelevering og legger ved «Helseattest førerett» fra fastlegen*

Helsekrav er ikke oppfylt, men det søkes dispensasjon fra helsekravene

- Fører (eller fullmektig/advokat) sender søknad om dispensasjon til Fylkesmannen
 - *Må legge ved: «Helseattest førerett», og som oftest er en sakkyndig uttalelse fra relevant spesialist med anbefaling og vurdering rundt helsekravet også nødvendig*
- Fører søker politiet om tilbakelevering og legger ved «Helseattest førerett» fra fastlegen og dispensasjonen fra Fylkesmannen

Mer om tilbakelevering etter tilbakekall av førerrett

Helsekravene kan være oppfylt igjen en tid etter at føreretten er tilbakekalt

Det er fastlegen, eventuelt i samarbeid med spesialist, som vurderer når og om helsekravene er oppfylt, slik at «Helseattest førerrett» kan utstedes til fører.

- Fører har ansvar for å innhente de spesialistuttalelser som fastlegen krever ut ifra helsekravet og sin egen vurdering
- Fører søker politiet om tilbakelevering og legger frem «Helseattest førerrett»

Politiet og trafikkstasjonen kan be Fylkesmannen om råd når de får presentert en helseattest. De kan også be legen om utfyllende opplysninger (særlig aktuelt for politiet)

Hva er kjørevurdering?

Definisjon: Vurdering av kjøreferdigheter for personer med funksjonsnedsettelse og for personer som har eller kan ha helsesvekkelse (jf. Vedlegg 1 § 1)

- *Legen kan be Fylkesmannen om en kjørevurdering for å vurdere om helsetilstanden påvirker kjøreferdighetene, Fylkesmannen vurderer om det er grunnlag for det*
- *Utføres av Statens vegvesen (trafikkstasjonen), etter anmodning fra Fylkesmannen*
 - *Fører må selv leie en bil med dobbelt pedalsett*
- *Kan være egnet undersøkelse der det er tvil om følgende:*
 - *Synsfunksjon*
 - *Kognitiv funksjon*
 - *Førlighet*
 - *Progresierende førlighetssvekkelse: helseattest med avkrysning nei i 14 b skal til Fylkesmannen med en beskrivelse av førlighetssvekkelsen opp mot trafiksikkerheten.*
 - *Stabil førlighetssvekkelse: helseattest med avkrysning ja i 14 b skal rett til trafikkstasjonen*
- *Resultatet sendes legen som supplerende kartlegging av helsekravet, slik at behandlende lege kan konkludere og eventuelt sende melding til Fylkesmannen*

Helseattesten

Helseattest førerett
Ved søknad om førerett, kompetansebevis eller kjøremåned.
Skal fylles ut av lege.

Helsedirektoratet

Etternavn, fornavn og mellomnavn: _____ Fødselsnummer: _____

☐ Jeg er søkers foreldre.
☐ Eventuelt annen tilknytning (vaks, behandlende spesialist o.l.l.).

Søkers identitet er kjent fra tidligere.
☐ Det er forevist aktattest legitimasjon med navn, fødselsnummer/D-nummer og bilde.

☐ Jeg har best søkers egenmelding om helse.

Helseattesten gjelder:

☐ Førerkort første gang ☐ Tilbakemelding
☐ Utvidelse ☐ Uttrykningskompetanse
☐ Forsykelse ☐ Kjøremåned for dropte buss 8 passasjerer
☐ Innbytte av utenlandsk førerkort ☐ Kjøremåned for buss

Førerkortgruppe: ☐ Førerkortgruppe 1 ☐ Førerkortgruppe 2 ☐ Førerkortgruppe 3

Derom det foreligger en sykdom eller en helsemessig risiko i kategoriene 1 til 25 under som kan medføre svekket kjøreevne, skal dette underrettes nærmere i samsvar med regler i førerkortforskriften Vedlegg 2 – Helsekrav og førerkortveilederen. For hver kategori er det lenket til aktuelle paragrafer i forskriftens vedlegg 2 og til anbefalinger i veilederen.

Hvordan undersøkelsen er utført og konklusjonen av denne, skal dokumenteres i søkers journal, jf. journalforskriften § 8, bokstav p. Den ferdige helseattesten skrives ut til søker, som tar denne med til trafikktasjonen. Helseattesten må ikke være eldre enn 3 måneder når den presenteres ved trafikktasjonen.

1. ENKEL SYNSTEST [Sjekkliste](#) [Veiledning](#)

A. SYNSTYRKE

	Høyre øye	Venstre øye	Begge øye
Uten korreksjon			
Med korreksjon			
Korreksjonens styrke			

B. SYNSFELT

Har søker normalt synsfelt vurdert ved Donders metode når begge øyne er i bruk?

Ja	Nei
☐	☐

Derom søker har aldersrelatert, har hatt tåpe eller betydelig reduksjon av synet på ett øye, problemer med lysing (mørke eller vekslende forførmel) eller det foreligger mistanke om nærsynet sidesyn/horizontalt synsfelt eller progressiv øyesykdom, skal synsfunksjonen vurderes av optiker eller øylege i forbindelse med helseattest førerett – se (tilknyttet 15-2075 2017) for attestutstedende lege skrives ut sin helseattest, eller helseattest gis med forbehold om at det leveres godkjent synstest.

C. SYNSFUNKSJON

Har søker en svekkelse av synsfunksjon som gjør vurdering av raskere eller øyeblikkelig nødvendig?

Ja	Nei
☐	☐

Derom søker har aldersrelatert, har hatt tåpe eller betydelig reduksjon av synet på ett øye, problemer med lysing (mørke eller vekslende forførmel) eller det foreligger mistanke om nærsynet sidesyn/horizontalt synsfelt eller progressiv øyesykdom, skal synsfunksjonen vurderes av optiker eller øylege i forbindelse med helseattest førerett – se (tilknyttet 15-2075 2017) for attestutstedende lege skrives ut sin helseattest, eller helseattest gis med forbehold om at det leveres godkjent synstest.

2. HØRSEL [Sjekkliste](#) [Veiledning](#)

Har søker en hørselssvekkelse som medfører at taleforståelse ikke opprettes på 4 meters avstand?

Ja	Nei
☐	☐

(Derom hørselsvekkelse er nødvendig for førerett i førerkortgruppe 3, skal dette angis under viltbil i konklusjonen.)

3. KOGNITIV SVEKKELSE [Sjekkliste](#) [Veiledning](#)

Foreligger det en tilstand med kognitiv svekkelse som kan gi økt trafikksikkerhetsrisiko?

Ja	Nei
☐	☐

Legen underskriver: _____

Skjema 0-0580 22.05.2017

Helseattest førerett - utforming

Helseattest førerett
Ved søknad om førerett, kompetansebevis eller kjøreseddel.
Skal fylles ut av lege.

Etternavn, fornavn og mellomnavn

Fødselsnummer

☐ Jeg er søkers fastlege.
☐ Eventuelt annen tilknytning (vikar, behandlende spesialist o.l.).

☐ Søkers identitet er kjent fra tidligere.
☐ Det er foretatt [aksjebel](#) [legitimasjon](#) med navn, fødselsnummer/D-nummer og bilde.

☐ Jeg har lest søkers egenklærning om helse.

Helseattesten gjelder

☐ Førerkort første gang
☐ Utvidelse
☐ Formyelse
☐ Innbytte av utenlandsk førerkort

☐ Tilbakelevering
☐ Utrykningskompetanse
☐ Kjøreseddel for droge inntil 8 passasjerer
☐ Kjøreseddel for buss

☐ Godkjenning som trafikklærer
☐ Godkjenning som førerprøveinstruktør

Førerkortgruppe

☐ Førerkortgruppe 1
☐ Førerkortgruppe 2
☐ Førerkortgruppe 3

Dersom det foreligger en sykdom eller en helsevekkelse i kategoriene 1 til 25 under som kan medføre svekket kjøreførmåne, skal dette undersøkes nærmere i samsvar med regler i Førerkortforskriften Vedlegg 1 – Helsekrav og Førerkortveilederen. For hver kategori er det lenket til aktuelle paragrafer i forskriftens vedlegg 1 og til anbefalinger i veilederen.

Howdan undersøkelsen er utført og konklusjonene av denne, skal dokumenteres i søkers Journal, jf. Journalforskriften § 8, bokstav p.

Den ferdige helseattesten skrives ut til søker, som tar denne med til trafikktasjonen. Helseattesten må ikke være eldre enn 3 måneder når den presenteres ved trafikktasjonen.

1. ENKEL SYNSTEST [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

A. SYNSTYRKE

	Høyre øye	Venstre øye	Begge øyne
Uten korreksjon			
Med korreksjon			
Korreksjonens styrke			

B. SYNSFELT

Har søker normalt synsfelt vurdert ved Donders metode når begge øyne er i bruk?

Ja

Nei

C. SYNSFUNKSJON

Har søker en svekkelse av synsfunksjon som gjør vurdering av optiker eller øylege nødvendig?

Ja

Nei

Dersom søker har dobbeltsyn, har hatt tap eller betydelig reduksjon av synet på ett øye, problemer med kjøring i mørke eller vekslende lysforhold, eller det foreligger mistanke om nedsatt sidesyn/sentralt synsfeltutfall eller progressiv øyesykdom, skal synsfunksjoner vurderes av optiker eller øylege i henhold til Helseattest førerett – syn (blankett IS-2571 2017) før attestutstedende lege skriver ut sin helseattest, eller helseattest gis med forbehold om at det leveres godkjent synsattest.

2. HØRSEL (gjelder bare førerkortgruppe 3) [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Ja

Nei

Har søker en hørselsvekkelse som medfører at talestemme ikke oppfattes på 4 meters avstand?
(Dersom hørselshjelp er nødvendig for førerett i førerkortgruppe 3, skal dette angis under vitid i konklusjonen.)

3. KOGNITIV SVEKKELSE [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Ja

Nei

Foreligger det en tilstand med kognitiv svekkelse som kan gi økt trafikksikkerhetsrisiko?

Leges underskrift: _____

Blankett IS-2569 22.05.2017

Etternavn, fornavn og mellomnavn

Fødselsnummer

4. NEUROLOGISKE SYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker svekket balanse, koordinasjon eller psykomotoriske funksjoner som medfører økt trafikksikkerhetsrisiko?

5. EPILEPSI ELLER EPILEPSILIGNENDE ANFALL [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

a) Har søker eller har søker hatt epilepsi eller epilepsilignende anfall?

b) Bruker eller har søker brukt anfallsforebyggende legemidler mot epilepsi innenfor siste 30 år?

6. BEVISSTHETSTAP OG BEVISSTHETSFORSTYRRELSER AV ANNEN ÅRSÅK [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker hatt bevissthetsstap eller bevissthetsforstyrrelse av annen årsak enn epilepsi, hjerte-/karsykdom eller diabetes?

7. SØVNSYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker, eller har søker hatt, påtrengende søvnighet eller ukontrollert søvn som kan utgjøre en trafikksikkerhetsrisiko?

8. HJERTE- OG KARSYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har eller har søker hatt hjerte- og karsykdom med fare for plutselig innsettende bevissthetspåvirkning?

9. DIABETES [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

a) Har søker diabetes?

b) Har søker følgetilstander av diabetes som kan gi økt trafikksikkerhetsrisiko?

c) Bruker søker insulin eller andre legemidler som kan gi hypoglykemi?

10. PSYKISKE LIDELSER ELLER SVEKKELSER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker psykisk lidelse eller svekkelse som medfører trafikksikkerhetsrisiko?

11. BRUK AV MIDLER SOM KAN PÅVIRKE KJØREEVNE [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Bruker eller har søker brukt alkohol, rusmidler eller legemidler i et omfang og på en måte som medfører økt trafikksikkerhetsrisiko?

12. RESPIRASJONSSVIKT [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker en helsestatus som gir risiko for pO₂ lavere enn 7,3 kPa og/eller pCO₂ høyere enn 6,7 kPa?

13. NYRESYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker alvorlig kronisk nyresvikt, behov for dialyse eller har det vært utført nyretransplantasjon?

14. SVEKKET FØRLIGHET [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

a) Mangler søker tilstrekkelig førerett til trafikklærer føring av motorvogn?

b) Hvis Ja på spørsmål 14a: Er tilstanden stabil?

15. ANDRE SYKDOMMER OG HELSEVEKKELSER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker annen eller generell helsevekkelse, eventuelt flere sykdommer samtidig, der svekket helsestatus utgjør en risiko for trafikksikkerheten?

16. Oppsummering av spørsmålene 2–15

Hvis ett eller flere av spørsmålene 2–15 er besvart med Ja, må også følgende spørsmål besvares:
Er helsekravene i vedlegg 1 likevel oppfylt, eventuelt med begrenset varighet og/eller særlige vilkår?

Leges underskrift: _____

Blankett IS-2569 22.05.2017

Helseattest førerett – konklusjon
Ved søknad om førerett, kompetansebevis eller kjøreseddel.

Etternavn, fornavn og mellomnavn

Fødselsnummer

Vurderingen er gjort i overensstemmelse med krav til forvarighet i helsepersonelloven § 4 og krav til attester, erklæringer o.l. i helsepersonelloven § 15. Min faglige vurdering er basert på førerkortforskriftens helsekrav, personlig gjennomført undersøkelse, eventuell spesialisterklæring og/eller gjennomført kjørevurdering ved trafikktasjonen.

Kryss av for helsekrav ikke oppfylt eller helsekrav oppfylt. Ved helsekrav oppfylt, angis anbefalt varighet.	Helsekrav ikke oppfylt	Helsekrav oppfylt	
		Det anbefales gitt førerett med vanlig varighet	Det anbefales gitt førerett med begrenset varighet (angi antall år)
Førerkortgruppe 1			
Førerkortgruppe 2			
Førerkortgruppe 3 inkludert kjøreseddel for droge inntil 8 passasjerer			
Førerkortgruppe 3 inkludert utrykningskompetanse/kjøreseddel for buss			

Ja

Nei

Er det tatt hensyn til forventet progresjon av eventuelle helsevekkelser ved anbefaling av varighet for føreretten?

Helseattesten gis med følgende vilkår:

☐ Optisk korreksjon må brukes under føring av motorvogn i førerkortgruppe 1, 2 og 3.

☐ Optisk korreksjon må brukes under føring av motorvogn i førerkortgruppe 2 og 3.

☐ Helseattest gis med forbehold om at det leveres godkjent Helseattest førerett – syn.

☐ Hørselshjelp må brukes under føring av motorvogn (gjelder førerkortgruppe 3).

☐ Protese/ortose (støtteskinne o.l.) må brukes under føring av motorvogn i førerkortgruppe 1, 2 og 3.
(Krysses av dersom bruk av protese/ortose er nødvendig for å oppfylle helsekravet ved progressiv førerettssvekkelse.)

☐ Ved Ja på spørsmål 14b (stabil førerettssvekkelse) vurderer trafikktasjonen om førerett likevel kan gis i tråd med [førerkortforskriften vedlegg 1 § 4](#).

☐ Eventuelle særlige vilkår: _____

Dato: _____

Leges stempel eller navn i blokkbokstaver: _____

Leges underskrift og HPR-nummer: _____

Legen fyller ut helseattesten som medisinsk sakkyndig for trafikktasjonen og for førerkortutstederen. Legens sakkyndige erklæring er ikke et forvaltningsvedtak med klagerett. Det er trafikktasjonen som treffer vedtak om førerkortutstedelse.

Leges underskrift: _____

Blankett IS-2569 22.05.2017

© Fylkesmannen i Oslo og Viken 26

Når kreves helseattest?

§ 4. Helseattest (utdrag fra Vedlegg 1 - Helsekrav)

Helseattest skal fremlegges

- a) når politi, helsemyndighet eller vegmyndighet krever det for å kunne vurdere om søker om førerett eller innehaver av førerkort har en sykdom, bruker midler som gir svekket kjøreevne eller har annen helsesvekkelse som medfører at helsekravene ikke er oppfylt*
- b) ved første gangs søknad om eller fornyelse av førerkort gruppe 2 og gruppe 3*
- c) ved utvidelse av førerkortet til tyngre førerkortgruppe*
- d) ved fornyelse av førerkort med tidsbegrensning*
- e) ved fornyelse av førerkort etter fylte 80 år*

Helseattesten må ikke være eldre enn tre måneder når den legges frem

Egenerklæring om helse er vanligvis tilstrekkelig ved første gangs utstedelse i førerkort gruppe 1

Hva skal undersøkelse av førerkortsøker omfatte?

§ 5. Undersøkelsen av førerkortsøker (fra Vedlegg 1 – Helsekrav)

Vurdering av om helsekrav er oppfylt for føring av motorvogn skal ut over en generell helseundersøkelse omfatte:

- a) undersøkelse av sensoriske funksjoner (syn, hørsel)*
- b) vurdering av kognitiv funksjon, psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser*
- c) undersøkelse av førlighet*
- d) vurdering av legemiddelforbruk og bruk av rusmidler*
- e) blod-, urin- eller andre relevante prøver og undersøkelser i den utstrekning det er nødvendig for å bedømme søkers helsemessige skikkethet.*

Vedlegg 1 Helsekrav

- hvordan er vedlegget om helsekravene bygget opp?

Vedlegg 1 Helsekrav – kapittelinnndelingen

Kapittel 1. Definisjoner (§1)

Kapittel 2. Generelle bestemmelser (§2-3)

Kapittel 3. Helseundersøkelse, utstedelse av helseattest mv. (§4-8)

Kapittel 4. Syn (§9-13)

Kapittel 11. Hjerte- og karsykdommer (§25-29)

Kapittel 18. Andre sykdommer og helsesvekkelser (§42-44)

Kapittel 19. Overgangsbestemmelser (§45-46)

Kapittel 11. Hjerte- og karsykdommer

§ 25. Generelle helsekrav ved hjerte- og karsykdommer

Helsekrav er ikke oppfylt der svikt i hjerte- eller kretsløpssystemet kan føre til plutselig innsettende bevissthetspåvirkning.

0 Tilføyd ved forskrift 13 juni 2016 nr. 655 (i kraft 1 okt 2016).

§ 26. Spesielle bestemmelser ved koronarsykdom

Ved koronarsykdom som inngår i tabellen i annet ledd, gjelder bestemmelsene i tabellen. Listen over koronarsykdom i tabellen er ikke uttømmende. Ved all koronarsykdom gjelder helsekravet i § 25.

A	B	C
Koronarsykdom	Fører kortgruppe 1	Fører kortgruppe 2 og 3
1. Stabil angina pectoris eller asymptomatisk iskemisk hjertesykdom	Helsekrav oppfylt dersom a) det ikke er angina i hvile eller ved emosjonell belastning b) det ikke er malign arytmie og c) det ikke er hertesvikt i funksjonsklasse IV.	Helsekrav oppfylt dersom a) det ikke er angina i hvile eller ved emosjonell belastning b) det ikke er malign arytmie c) arbeids-EKG er normalt ved 75 % belastning d) ejeksjonsfraksjon er over 35 % og e) funksjonsklasse er I eller II. Det kreves bruk av medikamentell behandling som reduserer risiko for videreutvikling av sykdommen.
2. Ustabil angina (UAP), gjennomgått hjerteinfarkt med ST-heving (STEMI) og uten ST-heving (NSTEMI)	Helsekrav oppfylt etter fire uker dersom a) det ikke er angina i hvile eller ved emosjonell belastning b) det ikke er malign arytmie og c) det ikke er hertesvikt i funksjonsklasse IV.	Helsekrav oppfylt etter seks uker dersom a) det ikke er angina i hvile eller ved emosjonell belastning b) det ikke er malign arytmie c) arbeids-EKG er normalt ved 75 % belastning d) ejeksjonsfraksjon er over 35 % og e) funksjonsklasse er I eller II. Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil ett år, før førerett kan gis med vanlig varighet. Det kreves bruk av medikamentell behandling som reduserer risiko for videreutvikling av sykdommen.

De tre første kapitlene inneholder generelle bestemmelser – helsekravene fremgår av kap. 4-18.

Sykdommer og tilstander i helsekrav-vedlegget

Kapittel:

4. Syn	10. Søvnssykdommer
5. Hørsel	11. Hjerte- og karsykdommer
6. Kognitiv svikt	12. Diabetes
7. Nevrologiske tilstander	13. Psykiske lidelser og svekkelser
8. Epilepsi og epilepsilignende anfall	14. Midler som kan påvirke kjøreevnen
9. Bevissthetstap og bevissthetsforstyrrelser av annen årsak enn epilepsi, hjerte-/karsykdom og diabetes	15. Respirasjonssvikt
	16. Nyresykdommer
	17. Svekket førlighet
	18. Andre sykdommer og helsesvekkelser

Helsekravkapitlene er inndelt etter organsystem eller spesifikke sykdomsgrupper og tilstander.

Kapittel 6. Kognitiv svikt

§ 15. Helsekrav ved kognitiv svikt

Helsekrav er ikke oppfylt når svekkelse av kognitiv funksjon medfører trafiksikkerhetsrisiko.

0 Tilføyd ved forskrift 13 juni 2016 nr. 655 (i kraft 1 okt 2016).

Kapittel 7. Nevrologiske sykdommer

§ 16. Helsekrav ved nevrologiske sykdommer

Helsekrav er ikke oppfylt når nevrologisk sykdom, skade eller operative inngrep gir endret funksjon av det sentrale eller perifer nervesystem med svekket balanse, svekket koordinasjon, svekkede psykomotoriske funksjoner, svekkede kognitive funksjoner eller visuell neglekt og svekkelsen medfører økt trafiksikkerhetsrisiko.

0 Tilføyd ved forskrift 13 juni 2016 nr. 655 (i kraft 1 okt 2016).

§ 17. Spesielle bestemmelser ved noen nevrologiske sykdommer

For nevrologisk sykdom som inngår i tabellen i annet ledd, gjelder bestemmelsene i tabellen. Listen i tabellen er ikke uttømmende. De generelle helsekravene i § 16 gjelder ved all nevrologisk sykdom.

	A	B	C
	Nevrologisk sykdom	Fører kortgruppe 1	Fører kortgruppe 2 og 3
1.	Enkeltstående TIA (transitorisk iskemisk attack) med remisjon innen 24 timer eller hjerneslag med remisjon innen en uke	Helsekrav oppfylt etter en måned dersom det ikke er synsfeltutfall, kognitiv svikt, pareser eller følgetilstander som påvirker kjøreevnen. Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerrett for inntil to år av gangen i fire år, før førerrett kan gis med vanlig varighet.	Helsekrav oppfylt etter tre måneder dersom det ikke er synsfeltutfall, kognitiv svikt, pareser eller følgetilstander som påvirker kjøreevnen. Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerrett for inntil ett år av gangen i fire år, før førerrett kan gis med vanlig varighet.
2.	TIA eller hjerneslag med a) remisjon innen en uke og b) atrieflimmer uten synkoper.	Helsekrav oppfylt etter tre måneder med stabil antikoagulasjon. Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerrett for inntil to år av gangen i fire år, før førerrett kan gis med vanlig varighet.	Helsekrav oppfylt etter seks måneder med stabil antikoagulasjon og etter vurdering av relevant spesialist. Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerrett for inntil ett år av gangen i fire år, før førerrett kan gis med vanlig varighet.
3.	TIA eller hjerneslag i sammenheng med carotisstenose over 70 % som ikke behandles	Helsekrav oppfylt etter seks måneder der relevant spesialist vurderer lav årlig risiko for nytt anfall.	Helsekrav oppfylt etter ett år der relevant spesialist vurderer svært lav årlig risiko for nytt anfall.

Helsekravene fremstilles i vanlig paragraftekst eller i tabeller – som vist over.

Helsedirektoratets førerkortveileder

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/forerkort>

 Helsedirektoratet

English Om oss

Forsiden | Førerkort

TEMA

Førerkort

Veileder

Førerkortveilederen

Veileder til lov og forskrift

KAPITTEL 1	Definisjoner: Førerkortgruppe, søker, egenerklæring, helseattest og kjørevurdering (§ 1 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 2	Førers ansvar, alder, egenerklæring og legens meldeplikt (§§ 2-3 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 3	Helseundersøkelse, helseattest, rollen som sakkyndig, plikt til å gi informasjon, dispensasjon m.v. (§§ 4-8 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 4	Syn (§§ 9-13 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 5	Hørsel (§ 14 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 6	Kognitiv svikt (§ 15 helsekrav til førerkort)

Helsedirektoratet har laget en elektronisk veileder inndelt etter kapitlene i Vedlegg 1. Denne er spesielt rettet mot leger som skal vurdere helsekrav. Den finnes på ovenstående nettadresse.

Fører kortvurdering ved mistanke om kognitiv svikt

Sist oppdatert: 28.06.2019 | Sist revidert: 29.12.2017
Sist godkjent av: Peter D. Jost, spesialist i allmenntilleggsmedisin | Vis mer

Kjerneopplysninger

- Dokumentet baserer seg på IS-2541, Førerkortveilederen (Helsedirektoratet)
- Se også dokument i NEL: Førerkort, helseattest over 80 år
- Se også Helseattest førerrett ny utgave 2016, (Helsedirektoratet)

Fra relevante forskrifter og lover

Vegtrafikkloven § 24

- "Den som skal få førerkort må være edruelig, og det må ikke være noe å si på hans vandel ellers. Han må ha tilstrekkelig syn og førlighet, nødvendig fysisk og psykisk helse og ha bestått førerprøve."
- "Dersom innehaver av førerkort ikke lenger fyller de krav som er fastsatt til syn, helse og førlighet etter femte ledd, plikter han å gi melding om det til fylkesmannen som må gi melding til politiet, jf. § 34."

Helsepersonelloven § 34

- Opplysninger i forbindelse med førerkort og sertifikat:
 - "Lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles, skal oppfordre pasienten til å innlevere førerkortet eller sertifikatet. Dersom pasientens helsestilstand antas å ikke være kortvarig, skal helsepersonell som nevnt gi melding til offentlige myndigheter etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift."

Fra Førerkortforskriften, Vedlegg 1

- Ingen må føre motorvogn når vedkommende ikke er i stand til å kjøre på trafikkisikker måte på grunn av sykdom, bruk av midler som gir svekket kjøreevne, eller annen helsesvekkelse
- Når innehaver av førerkort som følge av helsesvekkelse angitt i første ledd har grunn til å tvile på om føring av motorvogn kan skje på trafikkisikker måte, plikter vedkommende å oppsøke lege for undersøkelse før videre kjøring finner sted
- § 15: "Helsekrav er ikke oppfylt når svekkelse av kognitiv funksjon medfører

Bruk av NEL – Norsk Elektronisk Legehåndbok - eksempel kognitiv svikt

Helsedirektoratet

English Om oss Søk

Forsiden Førerkort

TEMA

Førerkort

Veileder

Førerkortveilederen

Veileder til lov og forskrift

KAPITTEL 1	Definisjoner: Førerkortgruppe, søker, egenerklæring, helseattest og kjørevurdering (§ 1 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 2	Førers ansvar, alder, egenerklæring og legens meldeplikt (§§ 2-3 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 3	Helseundersøkelse, helseattest, rollen som sakkyndig, plikt til å gi informasjon, dispensasjon m.v. (§§ 4-8 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 4	Syn (§§ 9-13 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 5	Hørsel (§ 14 helsekrav til førerkort)
KAPITTEL 6	Kognitiv svikt (§ 15 helsekrav til førerkort)

NEL inneholder egne avsnitt om førerkortvurdering og det er direkte lenker i NEL til Helsedirektoratets førerkortveileder.

Førerkort og helsekrav – to kasuistikker

Kasuistikkene blir presentert ved PSOAP-akronymet:

- Problem
- Sykehistorie
- Objektivt
- Analyse
- Plan

P: Anfall med kramper

S: Kvinne, 34 år. Innlagt med kramper uten kjent årsak. Tungebitt. Ikke hatt liknende tidligere. Sovet *litt* dårlig i det siste ellers ingenting «uvanlig». Feberkramper ved flere anledninger som barn.

O: Ingen nevrologiske utfall. Normal EEG og MR-caput. Trøtthet etter anfall. Støl i muskulatur.

A: Enkeltstående uprovosert anfall. Innlagt til observasjon. Ikke indikasjon for anfallsforebyggende behandling.

P: Ingen plan for oppfølging.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til fylkesmannen?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

P: Uro og søvnproblemer

S: 43 år gammel kvinne. Samlivsproblemer. Sover dårlig og føler seg urolig, hjertebank i perioder. Har brukt 20 mg oxazepam daglig i lengre tid. Ønsker noe for sine søvnproblemer.

O: Klinisk undersøkelse uten anmerkning.

A: «Sosialt» betingede søvnproblemer?

P: Du forsøker behandling med 7,5 mg zopiklon, sammen med oxazepam. Du skriver ut resept for ti dager.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til fylkesmannen?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Løsningene på disse kasuistikkene presenteres på kurset i offentlig helsearbeid. Der vil vi også legge frem øvinger med en rekke andre relevante kasuistikker.

For å finne helsekravene, bruk NEL eller gå til Helsedirektoratets førerkortveileder:

https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/forerkortveiledere_n

Eller gå til Lovdata og finn Vedlegg 1:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-01-19-298?q=førerkortforskriften>

Lykke til!